

1. Дворецькая В.П. Розвиток зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку / Підготовка майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: компетентнісний підхід: збірник наукових праць / за заг. редакцією В.Є. Литнєва, Н.Є. Колесник, Т.В. Завязун. – Житомир: ФО-П «Н.М. Левковець», 2019. – С.134-137.

Дворецька В.,

студентка 13 М групи ННІ педагогіки

Науковий керівник доцент Гужанова Т.С.

РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження. Важливе місце у розвитку особистості дитини займає розвиток його мовлення. Мовленнєва діяльність дошкільника є унікальним та складним процесом, що взаємопов'язаний із психічними, комунікативними, інтелектуальними, понятійними можливостями дитини, її мисленням та здатністю гармонійно взаємодіяти із навколишнім світом.

Розвиток зв'язного мовлення в дошкільному віці дуже важливий. Адже дитині важливо для успішної адаптації в суспільстві спілкуватися з тим, хто поруч, навчитись пізнавати світ за допомоги мови та мовлення.

Питання розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку є досить актуальним на даний час. Багато вчених приділяє велику увагу цій проблемі. Наприклад, Л. Виготський, А. Богущ, М. Жинкін, О. Леонтєв, І. Зимня.

Мета статті – висвітлити важливість розвитку зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку, розкрити сутність

практичних методів розвитку зв'язного мовлення з дітьми дошкільного віку.

Основна частина. Так як зв'язне мовлення поширюється на всі види діяльності дітей, то таке питання не могло не турбувати вчених. Особливу увагу взаємодії різних видів діяльності із зв'язним мовленням відзначали Л. Виготський, О. Леонтьєв, О. Запорожець, Д. Узнадзе.

Аспект різних сторін розвитку мовлення дітей дошкільного віку наявний у роботах А. Арутюнової, С. Ахунджанової, М. Лісіної, Ф. Сохіної, О. Ушакової та інших [1, с. 306].

На сьогоднішньому етапі розвитку суспільства, в період комп'ютеризації, високого розвитку технологій, досить важливо забезпечити повноцінний розвиток мовлення у дітей. Оскільки технічні засоби, що стали доступні дітям, збагачують їхню пізнавальну сферу, проте водночас можуть гальмувати мовлення [7, с. 139-142].

Основне місце в системі роботи в аспекті розвитку мовлення в дошкільному освітньому закладі займають завдання розвитку зв'язного мовлення. Завдяки відмінно розвиненого зв'язного мовлення дитина навчається чітко та ясно мислити, з легкістю встановлює контакт із людьми, що її оточують, ініціює власні ідеї, бере активну участь у різних видах дитячої творчості [3, с. 301–302].

Зв'язне мовлення – це процес, результат мовлення. Для зв'язності мовлення важливо, не тільки дібрати зміст, що необхідно переказати мовленням, а й користуватися необхідними

для цього мовними засобами [6, с. 49–50].

В період старшого дошкільного віку лексика дитини значно розширюється. Дитина починає розуміти значення тяжких слів. Дошкільник хоче розширити свій словник, намагається зрозуміти нове слово. У нього відбувається процес пізнання ставлення до системи мови. Нерідко, дитина наділяє почуте своїм сенсом [2, с. 89].

У процесі розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку вихователь може застосовувати найрізноманітніші методи та прийоми. Найпоширенішими із них є дидактичні та рухливі ігри, фізкультхвилинки мовленнєвого спрямування. Чим старша дитина, тим більше ускладнюється завдання.

Наприклад, для дітей молодшого дошкільного віку буде доцільна наступна гра.

Дидактична гра «Назви лагідно»

Дітям пропонують утворити зменшувально-пестливі форми іменників:

Лист – листочок, ліс – лісочок;

Білка – білочка, гілка – гілочка;

Кущ – кущик, дуб – дубочок;

Хмара – хмаринка, стежка – стежинка.

Після кожної правильної відповіді дорослий дзвонить у дзвоник [5, ст. 13].

Старший дошкільний вік вимагає вирішення більш складніших завдань. Тому у цьому віці задля розвитку зв'язного мовлення буде доцільно використати наступну гру.

Диактична гра «Склади слова до пари»

Вихователь спонукає малюків утворити якомога більше словосполучень із заданими словами (ізгоджуючи слова в словосполученні).

Наприклад:

Стрибає... Хто? (Дівчинка стрибає, хлопчик стрибає, коник стрибає, зайчик стрибає, жабеня стрибає, блоха стрибає.)

Пухнастий... Хто? (Кролик пухнастий, курча пухнасте, кошеня пухнасте, каченя пухнасте, лисеня пухнасте.)

Лунає... Що? (Лунає пісня, лунає грім, лунає музика, лунає лемент, лунає крик, лунає дзвоник, лунає щебет, лунає стукіт.)

Велике... Що? (Великий дім, великий дуб, велике місто, велике село, велика споруда, великий майдан, велика іграшка.)

Гру проводять у досить швидкому темпі. Заслуховують усіх малят, які висловлюють бажання відповісти[4, ст. 149].

Під час фізкультхвилинки на занятті діти можуть не тільки відпочити, порухатись, а й потренуватись у вимові складних слів, рухаючись і повторюючи віршовані рядочки.

Вашій увазі пропоную **фізкультхвилинку «Котик»**.

Вихователь читає дітям віршовані рядки, малята імітують рухи котика, виконуючи відповідні дії.

Котик зранку прокидався,

Зразу лапкою вмивався,

Вуса гребінцем чесав,

Та навколо поглядав.

Ось присів і – зирк під ліжко:

Кіт почув сіреньку мишку!

І навшпиньках – полювати:

Не втече хвостата з хати![5, ст. 28].

Висновки.

Отже, зв'язне мовлення відіграє велику роль у формуванні і розвитку дошкільника. Воно дає можливість дитині сприймати, засвоювати та відтворювати інформацію із навколишнього середовища.

Якщо мовлення дитини буде багатим та правильним, то вона легко зможе висловлювати свої думки, вірно сприймати навколишню дійсність, взаємини з дорослими та іншими дітьми будуть змістовні та повноцінні, активним буде і розвиток дитини, в першу чергу психічний.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дуткевич Т. В., Приймак С.В // Особливості розвитку мовлення дітей докільного віку. – 2011. – С. 306-309.
2. Гавриш Н.В. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят / Н.В. Гавриш. – К.: Шкільний світ, 2006. – 119 с.
3. Лещенко О. М. Методика навчання рідної мови і грамоти / Оксана Лещенко. – К. : Вища школа, 2008. – 373 с.
4. Сухар В. Л. Придумай слово: мовні ігри для дошкільнят / В. Л. Сухар. – Х.: Вид-во «Ранок», 2011. – 160 с.
5. Сухар В. Л. Розвиток мовлення. Конспекти комплексних занять. Молодша група / Упоряд. В. Л. Сухар. – Х.: Вид-во «Ранок», 2010. – 208 с.

6. Флерина Е.А. Розповідання в дошкільній практиці / Е.А. Флерина – М.: Просвещение, 1996. – 145 с.
7. Чумичова Р. Сприйняття живопису і розвиток зв'язного мовлення / Р. Чумичова // Дошкільне виховання. – 1987. – № 11. -- С. 44.